

04070, м. Київ, вул. Борисоглібська, буд.3, 5-й поверх
тел: +38 (044) 392-73-71, факс: +38 (044) 392-73-70
email: info@unba.org.ua, веб-сайт: www.unba.org.ua

3 Borysohlibs'ka Street, Kyiv, 04070 Ukraine
phone: +38 (044) 392-73-71, fax: +38 (044) 392-73-70
email: info@unba.org.ua, web-site: www.unba.org.ua

**Голові Комітету Верховної Ради
України з питань правоохоронної
діяльності
Сергію ІОНУШАСУ**
*вул. Михайла Грушевського, буд. 5, м.
Київ, 01008*

Шановний пане Сергію!

Національна асоціація адвокатів України (далі - НААУ) висловлює Вам свою повагу та звертається з приводу наступного.

При НААУ діють постійно діючі колегіальні дорадчі органи, що забезпечують експертний супровід діяльності адвокатури за окремими напрямками. Одним із таких органів є Комітет НААУ з питань захисту постраждалих від збройної агресії проти України, компенсаційних механізмів та євроінтеграційного правового забезпечення відновлення (далі - Комітет), утворений відповідно до розпорядження № 51 від 17.02.2026. Комітет створено з метою консолідації експертного потенціалу адвокатської спільноти для формування та розвитку належної правової інфраструктури повоєнного відновлення України, забезпечення ефективного нормативно-правового супроводу відповідних процесів та сприяння захисту прав і свобод людини у повоєнний період.

У ході здійснення своєї діяльності Комітет проводить системний аналіз нормативно-правового регулювання у відповідних сферах та підтримує постійну взаємодію з адвокатами, що провадять практику в різних регіонах України, а також з представниками обласних військових адміністрацій, Координаційного штабу з питань поводження з військовополоненими, судових органів та бізнесу. За результатами такого моніторингу, а також у **відповідь на лист Першого заступника Голови Комітету ВРУ з питань правоохоронної діяльності Андрія Осадчука** Комітет опрацював проект Закону України про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу" щодо удосконалення порядку звільнення від кримінальної відповідальності за скоєння військових кримінальних правопорушень, пов'язаних із самовільним залишенням військової частини або місця служби в умовах воєнного стану та з інших питань (реєстр. № 16074 від 15.09.2026), поданий народними депутатами України Медяником В.А., Павлюком М.В. та іншими, та підготував пропозиції щодо його доповнення.

Проектом Закону передбачається врегулювання питання продовження військової служби військовослужбовців, які добровільно повернулися до військової частини або місця проходження служби, а також поновлення їм виплати грошового забезпечення та інших видів

забезпечення, пільг і соціальних гарантій. Зокрема, встановлюється, що командир (начальник) військової частини у день продовження військової служби письмово інформує про це відповідні органи прокуратури, досудового розслідування та управління Військової служби правопорядку у Збройних Силах України.

На нашу думку, запропонований механізм потребує додаткового нормативного врегулювання в частині подальшої долі кримінального провадження. На практиці саме відсутність чіткої та оперативної процедури взаємодії між військовою частиною, органом досудового розслідування та прокурором призводить до ситуації, коли військовослужбовець уже повернувся до проходження військової служби, йому поновлено всі належні види забезпечення, однак кримінальне провадження, пов'язане із самовільним залишенням військової частини або місця служби, продовжує перебувати на стадії досудового розслідування. Це створює правову невизначеність як для самого військовослужбовця, так і для командування військової частини, а також не відповідає меті законодавчих змін, спрямованих на забезпечення повернення військовослужбовців до виконання військового обов'язку.

У зв'язку з цим, **пропонуємо доповнити законопроект № 16074** нормами, які встановлюватимуть чіткий порядок дій органу досудового розслідування та прокурора після отримання інформації про продовження військової служби військовослужбовцем. Зокрема, необхідно доповнити частину 4 статті 284 Кримінального процесуального кодексу України такими абзацами:

«Рішення про закриття кримінального провадження з підстави, передбаченої пунктом 11 частини першої цієї статті, приймається під час досудового розслідування прокурором щодо підозрюваного, а під час судового розгляду - судом щодо обвинуваченого.

Слідчий, який отримав письмове підтвердження (повідомлення) командира (начальника) військової частини (установи), зобов'язаний протягом двох місяців з моменту його отримання провести в повному обсязі досудове розслідування та за наявності підстав для повідомлення особі про підозру направити прокурору матеріали кримінального провадження.

Прокурор протягом 72 годин з моменту повідомлення особі про підозру приймає рішення про закриття кримінального провадження або мотивовану постанову про відмову в його закритті.

Підставою для прийняття рішення про закриття кримінального провадження щодо підозрюваного з підстави, передбаченої пунктом 11 частини першої цієї статті, є вчинення ним кримінального правопорушення вперше, а також письмове підтвердження (повідомлення) командира (начальника) військової частини (установи) про дату повернення військовослужбовця до відповідної військової частини (місця проходження служби) та номер і дату наказу про продовження ним військової служби.»

Запропоноване доповнення дозволить встановити зрозумілий алгоритм дій державних органів після повернення військовослужбовця до військової частини, усунути можливість необґрунтованого затягування процесуальних процедур та забезпечити правову визначеність для військовослужбовця. Необхідність запровадження саме такого процесуального механізму обумовлена трьома ключовими чинниками.

По-перше, застосування підстави для закриття кримінального провадження, передбаченої пунктом 11 частини першої статті 284 КПК України, можливе виключно за умови, що кримінальне правопорушення, передбачене статтями 407 або 408 КК України, вчинено особою вперше в умовах воєнного стану. Належне встановлення складу злочину, перевірка відсутності повторності та підтвердження факту первинності його вчинення

вимагають від органу досудового розслідування проведення комплексу слідчих дій і збору сукупності належних та допустимих доказів. Ключовим процесуальним рішенням, яке офіційно фіксує обґрунтованість висновків органу досудового розслідування щодо вчинення особою конкретного діяння, є повідомлення їй про підозру. Закриття кримінального провадження за цією підставою без повідомлення про підозру є процесуально недопустимим, оскільки саме статус підозрюваного породжує правові наслідки та є єдиною підставою для оцінки факту вчинення кримінального правопорушення вперше або його повторності.

По-друге, покладення на слідчого обов'язку провести досудове розслідування в повному обсязі протягом двох місяців з моменту отримання підтвердження від командира військової частини забезпечує дотримання принципу розумних строків у кримінальному провадженні. Нормативне закріплення такого процесуального строку виключає випадки безпідставного затягування досудового розслідування та тривалого перебування провадження у стані бездіяльності, гарантує швидкий збір доказової бази (зокрема перевірку відсутності інших епізодів самовільного залишення військової частини або дезертирства) та дозволяє слідчому у визначені строки сформувати матеріали провадження.

По-третє, оскільки закриття провадження за спеціальною підставою має винятковий характер, підтвердження обґрунтованості підозри та правомірності застосування п. 11 ч. 1 ст. 284 КПК України належить до виключної компетенції прокурора як процесуального керівника. Надання прокурору 72 годин з моменту вручення (повідомлення) особі підозри для прийняття рішення про закриття провадження або мотивованої відмови забезпечує оперативність поновлення військовослужбовця у правовому статусі без зайвої тяганини, що є критично важливим для забезпечення боєздатності Сил оборони України.

Запропонований нормативно-правовий порядок запроваджує чіткий, прозорий та процесуальний механізм: від добровільного повернення військовослужбовця до військової частини (місця служби) та проведення слідчим досудового розслідування в повному обсязі з повідомленням особі про підозру до прийняття прокурором рішення про закриття кримінального провадження або про мотивовану відмову в його закритті. При цьому така процедура відповідатиме самій меті законопроекту № 16074 - створенню дієвого механізму повернення військовослужбовців до проходження військової служби та врегулюванню правових наслідків їхнього повернення.

Просимо розглянути наведені пропозиції та врахувати їх під час доопрацювання проекту Закону України реєстр. № 16074 від 15.09.2026 та доповнити його відповідними нормами.

З повагою

**Голова Національної асоціації адвокатів України,
Ради адвокатів України**

Лідія ІЗОВІТОВА